

Remissvar – En ny lag om forskningsetiska krav på och etikprövning av forskning som avser människor, Ds 2024:21

Sveriges Arbetsterapeuter har tagit del av *En ny lag om forskningsetiska krav på och etikprövning av forskning som avser människor, Ds 2024:21* och önskar lämna följande medskick.

Sveriges Arbetsterapeuter organiserar den absoluta majoriteten arbetsterapeuter i yrkesverksam ålder i Sverige. Vi tillvaratar och driver arbetsterapeutens yrkesmässiga och fackliga intressen. Med en hög representativitet kan vi som organisation föra arbetsterapins och arbetsterapeuters talan i Sverige och internationellt.

Sveriges Arbetsterapeuter stödjer i stort det nya förslaget, men vill göra vissa medskick. Det finns vissa otydligheter vad gäller den interna struktur som forskningshuvudmannen förväntas bygga upp för att möta den nya lagstiftningen där det organisatoriska ansvaret som flyttas från myndigheten till respektive huvudman. För att tydliggöra uppdraget och på ett standardiserat sätt guida forskningshuvudmannen i att bygga upp denna interna organisation föreslås därför att Etikprövningsmyndigheten ges ett rådgivande/stödjande uppdrag där de upparbetar exempelvis mallar för information/samtycke vid projekt som ej behöver granskas av myndigheten.

Ett annat medskick handlar om de tidskrifter som publicerar vetenskaplig forskning och som ofta kräver att man anger ett etikprövningsnummer för att artikeln ska accepteras för granskning. Medskicket blir då att det behöver bli internationellt känt att Sverige övergår till en annan typ av etikprövning, där andra lagar gäller vilka då behöver harmoniseras i granskningsprocessen. Således blir det viktigt att det finns tydligt på både svenska och engelska hur forskaren ska uttrycka sig i sådana lägen – att man följt landets riktlinjer och att studien ej skall prövas. Risken finns att det annars kan bli missförstånd på den internationella arenan.

Ytterligare medskick handlar om de flytande skrivningar som finns avseende förslagen om när/var ansvaret övergår från den fakultativa granskningen till etikprövning. Skrivningar som exempelvis när det föreligger ”en ringa risk för enskilds hälsa eller säkerhet eller för intrång i enskilds personliga integritet” (s 19). Sådana skrivningar behöver förtydligas, alternativt som tidigare föreslaget ingå i en standardiserad guide. En följdfråga till det är om den fakultativa granskningen på lärosätet kan ”hänvisa vidare” till etikprövning om den lokala granskningen

bedömer att forskningen kräver det, eller om all forskning där eventuell oklarhet råder bör skickas till etikprövning ”för säkerhets skull”?

En ytterligare fråga kopplat till denna del handlar om när forskningen är föremål för fakultativ granskning och av någon anledning får avslag. Var och/eller hur finns möjlighet att överklaga beslutet?

I övrigt finns viss oro att uppbyggnaden av de nya strukturerna och interna organisationerna, i motsats till vad utredningen anger, kommer medföra ökade kostnader. Detta kopplar till de inledande medskicken avseende förslag på stödjande uppdrag till Etikprövningsmyndigheten att utarbeta standardiserade guider som kan implementeras i forskningshuvudmännens organisation. Detta skulle inte enbart motverka ökade kostnader utan även främja jämlik granskning.

Ida Kåhlin
Förbundsordförande